

Nr 248.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 9 mars 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—3:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena Sandler, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

Legationsrådet i disponibilitet, filosofie doktorn Johannes Axel Kolmodins son Lars Olof Togrul. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Kolmodin var född den 22 februari 1884 och avled den 9 oktober 1933;

att han den 6 juni 1914 förordnades till docent i semitiska språk vid Uppsala universitet och under tiden 1 januari 1915—31 december 1917 innehade fast docentstipendium vid universitetet;

att han den 12 oktober 1917 förordnades till honorärattaché vid beskickningen i Konstantinopel;

att Kolmodin den 17 september 1920 förordnades att tills vidare upprätthålla tjänsten som drogman vid nämnda beskickning och att Kolmodin, som den 17 maj 1923 tillagts legationssekreterares namn, den 22 juni 1928 förordnades att tills vidare vara förste legationssekreterare över stat vid beskickningen;

att Kolmodin, sedan han med utrikesdepartementets medgivande antagit erbjudande å befattning såsom utrikespolitisk rådgivare i utrikesministeriet i Abessinien, den 10 maj 1931 erhöll tjänstledighet från befattningen som förste legationssekreterare och den 4 december 1931 beviljades avsked från och med den 11 i samma månad från denna befattning, i samband varmed han utnämndes och förordnades att vara legationsråd i disponibilitet, i vilken egenskap han fortfarande tillhörde utrikesförvaltningen vid sitt frånfälle;

att Kolmodin under olika perioder åren 1924—1930 innehade förordnande såsom t. f. chargé d'affaires;

att han vid beskickningen åtnjöt arvode, vilket — ortstillägg inberäknat — utgjorde 5,400 kronor under vart och ett av åren 1920 och 1921, 8,500 kronor för år räknat under första halvåret 1922, 12,000 kronor för år under tiden 1 juli 1922—30 juni 1928 samt 15,000 kronor för år under tiden därefter;

att Kolmodin vid abessinska utrikesministeriet uppbar en lön av 12,400 franska francs i månaden, varjämte han åtnjöt fri bostad;

att han vid sin död efterlämnade änkan Eva Amalia Katarina Kolmodin, född Forsslöf, vilken är född den 14 februari 1887, samt sonen Lars Olof Togrul, född den 24 januari 1928, vilka numera återflyttat till Sverige;

samt att behållningen i boet efter Kolmodin kan beräknas till 20,000 å 25,000 kronor.

Änkefru Kolmodin har hos Kungl. Maj:t anhållit om vidtagande av åtgärd för beredande av pension åt henne och uppfostringsbidrag åt hennes minderårige son.

I en inom *utrikesdepartementet* upprättad promemoria i ärendet anföres, bland annat, följande:

På grund av sin ingående kännedom om förhållandena i Turkiet hade Kolmodin betytt en synnerligen värdefull tillgång för därvarande beskickning i arbetsavseende. Ävenså syntes hans under vistelsen i Turkiet bedrivna vetenskapliga forskningar, bland annat rörande de äldre svensk-turkiska förbindelserna, ha lämnat beaktansvärda resultat. Hans anställning vid abessinska utrikesministeriet syntes ur svensk synpunkt

böra tillmätas betydelse såsom ägnad att avsevärt främja förbindelserna mellan Sverige och Abessinien.

Statskontoret har anfört följande:

För att pension må kunna beredas åt efterlevande till befattningshavare i statens tjänst hade, såvitt statskontoret hade sig bekant, plägat gälla såsom förutsättning, att vederbörande befattningshavare vid sitt frånfälle innehade dylik tjänst. Så kunde emellertid icke anses hava varit förhållandet beträffande Kolmodin, vilken för övrigt aldrig varit ordinarie statstjänsteman. Kolmodin syntes i och med avgången från befattningen såsom förste legationssekreterare få anses hava lämnat sin anställning i svensk statstjänst, även om han sedermera intill sin död kvarstätt såsom legationsråd i disponibilitet. På grund härav och då några särskilda omständigheter i övrigt icke åberopats, som kunde motivera beviljande av pension åt Kolmodins änka och minderårige son, funne sig statskontoret icke kunna tillstyrka bifall till den gjorda ansökningen.

Den omständigheten att Kolmodin vid sitt frånfälle icke kvarstod i utövning av svensk statstjänst synes mig med hänsyn till föreliggande omständigheter icke böra utgöra hinder för beredande åt hans efterlevande av något understöd av statsmedel. Emellertid finner jag mig icke kunna förorda pension åt Kolmodins änka, vilken torde vara i tillfälle att genom förvärvsarbete bidraga till sitt uppehälle. Däremot vill jag icke motsätta mig, att uppfostringsbidrag beviljas åt den minderårige sonen. Detta bidrag synes mig skäligen böra bestämmas till 384 kronor för år och utgå till dess barnet uppnått 18 års ålder.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att *Kungl. Maj:t* måtte föreslå riksdagen medgiva,

att legationsrådet i disponibilitet, filosofie doktor Johannes Axel Kolmodins och hans efterlämnade änka Eva Amalia Katarina Kolmodins, född Forsslöf, minderårige son Lars Olof Togrul må från och med den 1 november 1933 till och med utgången av det kalenderår, varunder han uppnår 18 års ålder, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor.

2:o.

Förre akademiskogvaktaren Carl Gustaf Lindbergs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lindberg var född den 27 april 1855 och avled den 4 maj 1932;

att han från år 1888 intill den 1 oktober 1920 var anställd såsom skogsvaktare vid Uppsala universitets skogsförvaltning;

att han vid sin död efterlämnade änkan Katarina Josefina Lindberg, född

Gustafsson, vilken är född den 22 december 1860, samt två söner, av vilka den ene, född år 1890, är chaufför och den andre, född år 1898, innehar anställning såsom skogvaktare;

att bouppteckningen efter Lindberg utvisade en behållning av omkring 9,000 kronor;

samt att änkefru Lindberg av de båda sönerna, vilka äro gifta och av vilka den ene har 4 och den andre 3 minderåriga barn, icke kan påräkna ekonomiskt stöd.

Uppsala universitets drätselnämnd har i skrivelse den 26 september 1933 gjort framställning om beredande av pension åt änkefru Lindberg och därvid erinrat, att de vid Uppsala universitets skogsförvaltning anställda skogvaktarna numera vore skyldiga att tillhöra vaktbetjäningens vid Uppsala universitet pensionsinrättning för änkor och barn men att de före den 1 juli 1926 icke ägt rätt att ingå i sagda pensionsinrättning, på grund varav änkor och barn efter skogvaktare, som avgått från tjänsten före sagda tid, icke vore berättigade till pension från någon pensionsinrättning vid universitetet eller över huvud från någon statlig sådan inrättning.

Drätselnämnden har vidare meddelat, att, därest skogvaktaren Lindberg varit medlem av nyssnämnda pensionsinrättning, hans änka skulle därifrån hava uppburit pension å 320 kronor och gratial å omkring 40 kronor för år jämte dyrtidstillägg.

Kanslern för rikets universitet har tillstyrkt den av Uppsala universitets drätselnämnd gjorda framställningen.

Statskontoret har, under åberopande av 1933 års riksdags beslut om pension till belopp av 300 kronor åt förre akademiskogvaktaren J. Gustafssons änka (prop. nr 232, p. 5; bankoutsk. utl. nr 36, p. 12; riksd. skr. nr 273), tillstyrkt pension åt änkefru Lindberg med nyssnämnda belopp, 300 kronor, att utgå från och med den 1 juni 1932.

Jag anser mig böra förorda, att pension beredes änkefru Lindberg med det av statskontoret föreslagna beloppet, 300 kronor. Pensionen synes böra utgå från och med ingången av år 1933.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre akademiskogvaktaren Carl Gustaf Lindbergs änka Katarina Josefina Lindberg, född Gustafsson, må från och med ingången av år 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 300 kronor.

3:o.

Förre tillförordnade föreståndaren för Vara telegrafstation Charles Frithiof Julius Nordströms änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Nordström var född den 6 april 1848 och avled den 30 juni 1933;

att han den 1 april 1858 antogs till extra optisk telegrafist å rikets västra kust, år 1861 förordnades till föreståndare för optiska telegrafstationen å Stigbergsåsen och år 1864 förordnades till telegrafist vid optiska telegrafinrättningen å Nya Varvet;

att han åren 1871 och 1872 genomgick nedre avdelningen av Chalmerska slöjdavdelningen i Göteborg och jämväl godkändes vid inträdesprovning till övre avdelningen men därefter nödgades avbryta studierna;

att han, sedan de sista optiska telegrafstationerna å rikets västra kust år 1881 indragits, erhöll anställning såsom föreståndare för elektriska telegraf- och signalstationen å Vinga, vilken anställning han innehade intill utgången av augusti 1899;

att han därefter tjänstgjorde såsom tillförordnad föreståndare för telegrafstationen i Vara till den 1 oktober 1915, då han efter 57-årig anställning hos telegrafverket avgick ur tjänst;

att han från år 1912 intill avgången ur tjänst åtnjöt den för kvarstående optisk personal i telegrafverkets tjänst medgivna högsta avlöningen av 2,700 kronor för år jämte fri bostad;

att Nordström av 1915 års riksdag (prop. nr 3, s. 18—20, 39 och 40; riksd. skr. nr 18) beviljades pension till belopp av 2,000 kronor för år, att utgå av telegrafverkets medel;

att Nordström vid sin död efterlämnade änkan Stina Maja Nordström, född Gustafsson, vilken är född den 5 juli 1862, samt sju till myndig ålder komna barn, nämligen två söner och fem döttrar, av vilka senare två äro gifta och tre ogifta;

att bouppteckningen efter Nordström utvisar en behållning av omkring 3,600 kronor, varav 2,000 kronor fordran hos äldste sonen;

samt att Nordströms änka är i avsaknad av inkomster och ej kan försörja sig själv.

Beträffande änkefru Nordströms möjlighet att av sina barn erhålla bidrag till sin försörjning inhämtas av utredningen i ärendet huvudsakligen följande:

Av barnen vore äldste sonen, vilken vore bosatt i Göteborg, fränskild och enligt domstols utslag underhållsskyldig gent emot sin familj. Han ägde visserligen den lägenhet, i vilken änkefru Nordström och i livstiden jämväl hennes man bott. Lägenheten vore emellertid intecknad för ett belopp, som med 7,000 å 10,000 kronor syntes överstiga antagligt saluvärde. Den nu nämnde sonen vore urståndsatt att bidraga till moderns försörjning och kunde icke ens betala fastigheten åvilande gäldräntor, vilka i utbyte mot hyresförmån bestredes av de tre ogifta systrarna. Dessa, vilka vore

anställda vid telegraf- och telefonstationen i Vara, åtnjöte en beskattningsbar inkomst av tillsammans 7,750 kronor. De övriga döttrarna, av vilka den ena vore gift med en lantbrukare och den andra med en civilingenjör, kunde med hänsyn till underhållsskyldighet gent emot egna familjer icke bidra till moderns uppehälle. Den yngste sonen, som vore banktjänsteman i Vänersborg, kunde icke heller lämna bidrag åt modern, enär hans inkomst åtginge för eget uppehälle.

Änkefru Nordström har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Telegrafstyrelsen har — under hänvisning till 1929 års riksdags beslut (bankoutsk. utl. nr 26, p. 66; riksd. skr. nr 217, p. 53) i fråga om pension åt föreståndaren för Vinga telegraf- och signalstation A. P. Hanssons änka Anna Elin Hansson — hemställt, att änkefru Nordström måtte från och med den 1 juli 1933 komma i åtnjutande av en årlig pension av 720 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Statskontoret har anslutit sig till telegrafstyrelsens hemställan.

Med hänsyn till mannen Nordströms långa tjänstetid och övriga i ärendet åberopade omständigheter har jag ansett mig kunna biträda det föreliggande förslaget. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre tillförordnade föreståndaren för Vara telegrafstation Charles Frithiof Julius Nordströms änka Stina Maja Nordström, född Gustafsson, må från och med den 1 juli 1933 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, uppbära en årlig pension av 720 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Vad departementschefen ovan under punkterna 1:o—3:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

John O. Karlsson.